

275556 - آیا به سبب فرو بردن آب دهان که به لبها رسیده روزه اش باطل می شود؟ و آیا اجماعی در این مساله هست؟

سوال

آیا همه مذاهب در مورد حکم برگرداندن آب دهان اتفاق نظر دارند که اگر به بیرون لبها برسد و برگردد روزه را باطل می کند؟ لطفاً اگر هست به من بگویید که اگر قولی مبنی بر جواز برگرداندن آب دهانی که به لبهای خارجی رسیده وجود دارد تا از آن پیروی کنم؛ چون من مشکل وسوسه دارم و برای همین پی گیر آسان ترین احکام هستم، با علم به اینکه من کاملاً قانع نیستم که خارج شدن آب دهان به لبها و برگرداندنش روزه را باطل می کند چون حس می کنم چنین چیزی منطقی نیست و وقتی امروز بیدار شدم متوجه شدم کمی آب دهان بیرون آمده و عمداً آن را برگرداندم.

پاسخ مفصل

اگر روزه دار به عمد آب دهانش را که به بیرون لبها آمده فرو ببرد روزه اش بر اساس مذهب شافعیه و حنابله باطل شده زیرا آب دهن در این حالت از موضعش که داخل دهان است جدا شده و فرو بردنش مانند فرو بردن دیگر منفصلات است.

نووی . رحمه الله . درباره آب دهانی که بلعیدنش روزه را باطل نمی کند می گوید: «این که آن را از معدنش [یعنی محلش] فرو ببرد، بنابراین اگر از دهانش بیرون آمد و سپس آن را با زبانش یا غیر زبان برگرداند و فرو ببرد، روزه اش باطل شده.

اصحاب ما می گویند: حتی اگر به لب بیرونی بیاید و آن را برگردانده و فرو برد روزه اش باطل می شود زیرا او مقصر است و آب دهان از محل عفو خارج شده. متولی می گوید: و اگر به [بیرون] لبهایش برسد و سپس آن را برگرداند و ببلعد روزه اش باطل شده است» (المجموع: ۶/ ۲۴۳).

ابن قدامه . رحمه الله . می گوید: «پس اگر آب دهانش به روی لباسش یا انگشتش یا بین لبهایش آمد و سپس دوباره آن را بلعید یا آب دهان دیگری را فرو برد روزه اش باطل است زیرا آن را از جایی جز دهانش بلعیده بنابراین شبیه این است که غیر آن را بلعیده باشد» (المغنی: ۳/ ۱۷).

اما رای حنفیه بر آن است که روزه را باطل نمی کند مگر آنکه آب دهن کاملاً از دهان جدا شود و دوباره آن را وارد دهانش کند.

در فتح القدیر (۲/ ۳۳۲) آمده است: «و اگر آب دهانش را از دهان خارج کند و سپس دوباره داخلش کند و فرو برد، اگر از دهانش جدا نشده و به آن متصل است مانند ریسمان، و سپس آن را ببلعد روزه اش باطل نیست.

و اگر جدا شده و آن را برداشت و وارد دهانش کرد، روزه اش باطل شده و کفاره ای بر او نیست مانند آنکه آب دهان دیگری را ببلعد.

و اگر در دهانش جمع شود و سپس آن را فرو ببرد مکروه است و روزه را باطل نمی کند».

در مجمع الأنهر (۱/ ۲۴۶) آمده است: «اگر آب دهانش از دهانش بیرون آید و سپس آن را وارد دهان کند و فرو برد: اگر از دهانش جدا نشده و مانند ریسمان به داخل دهانش متصل است و آن را فرو برد، روزه اش باطل نمی شود.

و اگر جدا شده و آن را برداشت و به دهانش برگرداند باطل می شود و کفاره ای بر او نیست چنانکه آب دهان دیگری را ببلعد... و اگر دهانش را هنگام سخن گفتن یا مانند آن با آب دهانش خیس کند و سپس آن را فرو ببرد روزه اش باطل نیست».

در الجوهرة النيرة (۱/ ۱۴۰) آمده است: «اگر آب دهان روزه دار در حالی که خواب است یا بیدار است به چانه اش رسیده و آن را پیش از آنکه جدا شود ببلعد روزه اش باطل نیست».

در این باره از مالکیه چیزی نیافتیم.

اشکالی ندارد به سبب وسواسی که دارید قول حنفیه را بگیرید زیرا این یک عذر آشکار و معتبر است.

هرچند به احتیاط نزدیک تر است که چنین کاری نکنید؛ اما بدون سخت گیری و وسواس.

والله اعلم.